

Arkivkode:

Sak nr.: 2011/13374

Styresak: 31

Møte: 31.05.12

Om budsjett og budsjettprosess 2013

Bakgrunn

I det følgende gjøres det rede for noen hovedtrekk ved budsjettprosessen for 2013 fram mot vedtak i universitetsstyret i oktober 2012. Forslag til endelig budsjettfordeling vil være basert på universitetets strategi 2011- 2015, forslag til statsbudsjett, styrets vurderinger, forslag fra fakulteter og avdelinger og drøftinger i ulike fora. Inntektsrammer for 2013, prioriteringer knyttet til forskning og utdanning, investeringer og beregning av indirekte kostnader tematiseres.

Fakultetene og avdelinger vil bli bedt om å utarbeide budsjettforslag innen 15. september. Universitetsledelsen vil diskutere budsjettforslagene i dialogmøter med fakultetene, biblioteket og museet i september/oktober. Møtene gir viktige innspill i budsjettprosessen. De siste årene er foreløpige budsjettvurderinger presentert og drøftet i møte med ledelsen ved fakultetene, UB, museet og universitetsledelsen. Det legges opp til samme prosesselementer i år også.

Tabell 1. Budsjettprosess i 2013

	Tidspunkt/ frister
Rundskriv om budsjettforslag for 2012	juni 2012
Prioriterte forslag til bygg, ombygging og investeringer fra enhetene	1. september 2012
Budsjettforslag for 2013 fra fakulteter og avdelinger	15. september 2012
Dialogmøter med fakultetene, universitetsmuseet og biblioteket	sept - oktober 2012
Drøftinger av prioriteringer i møte med fakultetene	oktober 2012
Universitetsstyret behandler universitetets budsjett for 2013	28.oktober 2012

Universitetets budsjetttrammer 2013

I det følgende legges det til grunn en estimert *inntektsramme fra Kunnskapsdepartementet* på 2,55 mrd. kroner, før justering for lønns- og priskompensasjon, en reduksjon på 33 mill kroner fra 2012, som vist i tabell 2. Budsjettet for 2012 hadde om lag 10 mill kroner i underdekning, knyttet til et høyt investeringsnivå. Samlet reduseres rammen for 2013 noe.

Tabell 2. Budsjettestimater, departementsfinansiert virksomhet 2013

	Beløp
Bevilgning 2012 St prp. nr. 1 (2011-2012)	2 587 483
Videreføring av økt opptaksramme (studieplasser)	7 420
Resultatmidler utdanning	-16 201
Resultatmidler forskning (RBO)	-24 160
Budsjettramme 2013 St. prp. nr. 1 kapittel 271	2 554 542

Tallene er ikke justert for forventet kompensasjon for lønns- og prisstigning.

Videreføring av studieplasser

I budsjettet for 2011 ble universitetet tildelt 80 nye studieplasser. Videreføring av studieplassene fra 2011 gir budsjettvekst på 5,3 mill. kroner. I tillegg forventes en økning på 2,1 mill. kroner som følge av videreføring av studieplasser i revidert nasjonalbudsjett for 2009 (profesjonsstudiet i psykologi og lærerutdanningen ved HF). Dette gir en vekst på 7,4 mill. kroner.

Resultatinntekter utdanning

Fra 2010 til 2011 er antall oppnådde 60- studiepoengsenheter redusert med 15 årsheter. Dette gir en estimert reduksjon i resultatmidler på 16,2 mill kroner. Grunnen til at en så vidt liten endring, likevel gir relativt stor økonomisk endring, er at nedgangen i hovedsak gjelder enheter i de dyreste studieplassene (kategori A). Dette er en forventet endring ved medisinstudiet.

Resultatinntekter RBO

Basert på data fra Database for høyere utdanning(DBH), kan universitetet forvente en reduksjon i inntekter fra forskningskomponentens RBO på vel 24 mill. kroner for 2013. Dette er et grovt estimat basert på et foreløpig datagrunnlag. Uttellingen for forskningsmidler fra Forskningsrådet gir en gevinst, mens det er reduksjon i uttelling for de andre indikatorene. For publikasjoner og doktorgrader er det bedring i oppnådde resultater, men fordi andre institusjoner har hatt større framganger, blir det reduserte inntekter. Fra EU er det nedgang i bevilgede midler, i kombinasjon med vekst hos andre, som bidrar til nedgangen. Samlet forventes en reduksjon i universitetets andel av de nasjonale RBO- inntektene fra 18,3% til 16,5% fra 2012 til 2013. Tabell 3 gir oversikt over aktivitetsendringer per indikator og konsekvenser for utviklingen i RBO fra 2012 til 2013.

Tabell 3. Universitetets RBO 2012 og estimat for 2013

	2012		2013		Endring RBO
	Aktivitet	RBO	Aktivitet	RBO	
Doktorgrad	238	88 108	254	83 704	-4 404
Publikasjon	1 935	65 531	1 946	60 184	-5 347
EU (tall i 1000)	46 430	63 098	44 796	46 454	-16 644
NFR (tall i 1000)	348 701	50 562	361 964	52 796	2 235
Total RBO		267 298		243 138	-24 160

Overføringer

Universitetets samlede ramme omfatter disponering av inntekter i 2013 og overføringer fra 2012. Det ble overført 367 mill. kroner fra 2011, 311 mill. kroner innenfor GB og 57 mill. kroner for NFR-prosjekter. Året 2012 vil være preget av et høyt investeringsnivå, for utstyr og bygg. Dette vil redusere overføringene. Så langt i 2012 forventes det at overføringene innenfor GB blir 40 mill. kroner til 2013, sammen med 53 mill. kroner til utstyrsmidler i odontologibygget og 29 mill. kroner for NFR aktivitet. Samlede overføringer til 2013 er beregnet til 122 mill. kroner.

Inntekter fra universitetets Bidrags- og oppdragsvirksomhet (BOA)

Universitetet i Bergen finansieres i hovedsak av rammetilskudd fra Kunnskapsdepartementet (GB) og gjennom ulike bidrags- og oppdragsinntekter (BOA). Budsjettet for rammetilskuddet er estimert ut fra forslaget til statsbudsjett, mens budsjettprognosen for BOA bygger på innspill fra fakultetene, innspill for 2013 skal gis innen 15. september 2012.

BOA- inntekter gir mulighet for mer forskning enn det GB gir grunnlag for. I ulik utstrekning brukes midler fra GB som egenandeler i BOA prosjekter. BOA- aktivitetene skal dekke prosjektenes indirekte kostnader gjennom betaling av dekningsbidrag. Omfanget av BOA- virksomhet vil påvirke dimensjoneringen av universitetets fellestjenester og infrastruktur.

Endringer i universitetets budsjettfordelingsmodell

Etter behandlingen av Risa- utvalgets innstilling «*Finansiering og inntektsfordeling*» (2008), er det gjort endringer i universitetets budsjettmodeller de siste årene. Formålet har vært å bidra til bedre synliggjøring av konsekvenser av ressursbeslutninger tatt over tid og innsikt i prinsipper for fordeling av ressurser ved UiB. Viktige tiltak har vært:

- styrking av noen fakulteters basisbevilgning, informert av kunnskapsgrunnet i innstillingen
- for alle nye studieplasser gis fakultetene alle inntektene
- innføring av nytt husleiesystem
- endringer i resultatmodellen for utdanning
- endringer i resultatmodellen for RBO
- BOA- aktiviteten er bedre synliggjort som del av informasjonsgrunnet ved budsjettbeslutninger

Innføring av et nytt husleiesystem og endringer i resultatmodellen for forskning og utdanning har skjedd gradvis og ble fullført med budsjettfordelingen for 2012. Samlet er det skjedd endringer i forholdet til fakultetene, med større inntekter og ansvar for utgifter.

Synliggjøring av kostnader og tilstrekkelige satser for dekningsbidrag for BOA-prosjekter er prioritert, jf. sak 76/11. I forbindelse med budsjettet for 2012 ble universitetets modell for beregning av indirekte kostnader knyttet til forskningsprosjekter gjennomgått og det ble vedtatt en økning i satsen for dekning av indirekte kostnader.

Det pågående arbeidet i regi av UHR for å etablere en felles metode for beregning av indirekte kostnader i forskningsprosjekter uavhengig av hvem som finansierer prosjektene, går framover. Et forslag til modell skal legges fram i UHR i løpet av våren og kan gjøre det aktuelt å ytterligere tilpasse i universitetets modell med virkning fra 2013.

Utover dette legges det ikke opp til endringer i universitetets fordelingsmodell.

Prioriteringer 2013 – Kvalitet som rettesnor

Universitetets strategi 2011- 2015 er førende for prioriteringer og planer for 2013. Hovedmålet om å være et internasjonalt anerkjent forskningsuniversitet har betydning for de strategiske valgene på alle plan og for budsjettarbeidet.

Fakultetenes forsknings-, forskerutdannings- og utdanningsplaner er viktige for arbeidet med universitetets budsjetter, jf. sak 28/12, 29/12 og 30/12. Det legges vekt på langsiktighet i oppbyggingen og finansieringen av sterke forskningsmiljø. Innsats for vekst i BOA- aktivitet står sentralt, det arbeides målrettet med å øke ekstern finansiering. Prioritering av *forskerutdanning* har gitt resultater med bedre gjennomstrømming og gjennomføring.

Utdanning

Innenfor utdanning er kvalitetssikring og dimensjonering av utdanningsprogrammene avgjørende for å sikre den forskningsbaserte utdanningen som kjennetegner forskningsuniversitetene. Det legges ikke opp til å utvide studietilbudet innenfor universitetets egen ramme, dersom det ikke blir tildeling av nye studieplasser til UiB.

Det arbeides med sikte på at det fra UiB blir søkt om midler og status som et senter for fremragende utdanning, en tildeling til et slikt senter vil innebære mulighet for bruk av midler som forsterking eller egne bidrag.

Det framgår av fakultetenes utdanningsmeldinger og av de særskilte gjennomgangene av fakultetenes planer om etter- og videreutdanning, at det er planer om økt satsing på slike tiltak.

Forskning

Den viktigste forutsetningen for faglig framgang er satsing på grunnleggende forskning og videreutvikling av disipliner over stor faglig bredde. Prioritering av kvalitet er retningsgivende for satsing på forskning. Dette er bakgrunnen for ønsket om å støtte fremragende forskningsmiljø med egne budsjettmidler de siste årene. Målsettingen er at en større del av forskningsmidlene fordeles basert på kvalitet framfor på forhånd definerte områder.

Forskningsrådets frie prosjektstøtte er en viktig konkurransearena for å dyrke frem den aller beste forskningen, uavhengig av forskningens tema. I 2012 ga fellesløftet en økning på 100 mill. kroner til fri prosjektstøtte. Økningen betinget tilsvarende bidrag fra universitetene, for UiB innebærer det bidrag på 21 mill. kroner per år i perioden 2012-2014. Til tross for den gledelige økningen på 100 mill. kroner i 2012, har ordningen for fri prosjektstøtte begrensede økonomiske rammer ut fra det store antallet fremragende søknader som hvert år avslås.

En evaluering NIFU har gjort av ordningen med fri prosjektstøtte, viser at formålet om å støtte forskning med høy kvalitet innfris. Den frie prosjektstøtten har positiv påvirkning på rekruttering, karriere, internasjonalt samarbeid og likestilling. Det ligger et stort potensiale i søknadsbunken til fri prosjektstøtte og det arbeides for at økningen fra 2012 videreføres i årene framover. Det vil i så fall innebære at universitetet må være innstilt på å bidra ytterligere for 2013 og 2014.

De siste årene er det satt av betydelige midler til Sentre for fremragende forskning (SFF), nye prosjekter innenfor ERC og ulike tiltak for satsing på yngre fremragende forskere (YFF). Tre av universitetets SFF- er har midler frem til og med 2012, mens SFF- GeoBio som startet i 2007, varer til 2017. Etter dette faller støtten fra Forskningsrådet bort. Det arbeides det med å sikre at kompetanse som er bygd opp, videreføres etter SFF- perioden, jf. opprettelsen av Senter for klimadynamikk, som er en videreføring av forskningen ved SFF- Bjerknessenteret.

Omlegging av universitetets finansieringsmodell innebærer at fakultetene har større ansvar for faglige prioriteringer. Dette gjelder ansvar for egenandeler i ulike bidragsfinansierte prosjekter, mens det også er satt av felles budsjettmidler til *forsterking* i prosjekter med støtte fra ERC og til universitetets sentre for fremragende forskning. I 2011 ble det sent 23 søknader til Forskningsrådets utlysning for sentre for framragende forskning. Vurderinger om hvilke søknader som vil gå videre til andre runde ble offentliggjort 16. mai og fire søknader ble invitert videre til andre runde, to ved det medisinsk- odontologiske fakultet, en ved Det matematisk-naturvitenskapelige og en ved Det humanistiske fakultet.

I 2013 skal det ikke lyses ut midler fra EUs programmer. Det satses på økt søknadsaktivitet høsten 2012. I alt utlyses 11 mrd. euro, hvorav 1,7 mrd. (12,4 mrd. kr.) er øremerket ERC. EUs neste rammeprogram for forskning, *Horizon 2020*, har første utlysninger i 2014, det betyr at prosjekter som eventuelt får støtte, først kan starte opp i andre halvår i 2014 eller i 2015.

Rekrutteringsstillinger

For å sikre handlingsrom og muligheter til å satse strategisk, fordeles rekrutteringsstillinger midlertidig til fakultetene. Etter 4 år gjøres det ny fordeling av stillingene. I budsjettet for 2013 vil 29 stipendiatstillinger refordeles.

Bygg og investeringer

Universitetets budsjett for bygg og investeringer finansieres fra ulike kilder:

- Bevilget ramme til årlige investeringer
- Salg av eiendommer etter vedtak i universitetsstyret
- Ekstratildelinger og omdisponeringer innenfor de årlige budsjetttrammene
- Låneopptak for vedtatte tiltak i universitetets eiendomsselskaper

For perioden 2010 til 2016 gir salg av hus, bevilget ramme til årlige investeringer, forskudd i budsjetttrammer, øremerkede midler fra KD og låneopptak i byggselskapene en totalramme på om lag 960 mill. kroner. Dette betinger at salg av hus gir gevinster som budsjettert.

Tiltak innenfor investeringsrammene er rehabilitering i Realfagsbygget, AHH og Museplass 1, utstyr til det nye odontologibygget og oppussing for laboratorier i HIB bygget, for å nevne de største prosjektene. Summen av tiltakene er om lag 827 mill. kroner. Nedbetaling av tidligere vedtatt likviditetslån (jf. styresak 78/08) kommer i tillegg. Flere større prosjekter planlegges, som nytt teknologibygget og rehabiliteringsprosjekter, som Jahnebakken 5, Realfagsbygget, Nygård skole og det gamle odontologibygget. Prosjektene er kostnadsanslått til om lag 940 mill. kroner.

Det er positiv balanse mellom finansiering og disponering i investeringsbudsjettet. Tiltakene som finansieres av salg av bygg er foreslått videreført i 2013, selv om det først senere legges opp til å selge bygg som skal bidra til å finansiere dette. Det søkes å oppnå best mulig sammenheng mellom finansiering og bruk i prosjektene, selv om det oppstår forsinkelser i gjennomføringen som gjør at midler disponert til formål overføres til neste år. Slike overføringer er en buffer for den disponeringen som foreslås for prosjektene over. Dersom disse bufferne skulle vise seg utilstrekkelige, påvirkes framdriften i. Å ta vare på universitetets realkapital er viktig, og investeringer og vedlikehold av bygg er helt avgjørende. De siste årene er universitetets årlige investeringer økt mer enn lønns- og priskompensasjon. Dette har vært en del av en langsiktig planlagt oppbygging av de årlige rammene og det dette prinsippet følges også for 2013.

Rehabilitering av UiBs monumentale museumsbygning

Universitetet har startet en prosess, dels med sikte på å sikre museets samlinger og aktiviteter, dels med sikte på å rehabilitere museets bygninger, med særlig vekt på den monumentale, bevaringsverdige og historisk betydningsfulle hovedbygningen, som skal gi plass for universitetets aula. Departementet har gitt Statsbygg i oppdrag å gjennomføre prosjektet, i tråd med universitetets ønsker, for ferdigstilling av sørfløyen, med universitetets aula til mai 2014 og grunnlovsjubileet. Forprosjektet til denne delen av renoveringen var ferdig i 2011, mens forprosjekt for resterende bygningsmasse skal foreligge ved utløpet av 2012, med forskuttet finansiering fra universitetet. Det viser seg at forslaget til revidert nasjonalbudsjett ikke har med budsjettmidler som muliggjør ferdigstilling av sørfløyen og aulaen til mai 2014.

Vitenskapelig utstyr

Mulighetene for å fornye utstyr er viktige rammevilkår for eksperimentell forskning. De siste årene er det brukt mellom 25 og 29 mill kroner til kjøp av vitenskapelig utstyr, i tillegg til det fakultetene bruker.

Universitetsdirektørens vurderinger

Budsjettprosessen det legges opp til for budsjettet for 2013, må ta med at det kan bli endringer av ulike slag, først som følge av revidert nasjonalbudsjett og siden i statsbudsjettet. I revidert nasjonalbudsjett er det for eksempel foreslått opprettet 1000 nye studieplasser, særlig innenfor lærerutdanning, ingeniørutdanning og sykepleieutdanning.

Etter flere år med planmessig oppfølging av endringer i universitetets budsjettmodell, legges det ikke opp til noen endringer i modellen for 2013. Det legges opp til en prosess som innebærer at forslag om budsjett for 2013 legges fram for universitetsstyret i møtet i oktober 2012.

Med utgangspunkt i universitetets resultater i 2011, forventes det nedgang i inntektene for RBO og utdanning i budsjettet for 2013. Resultatene for RBO viser at selv om UiB hadde flere nye doktorer og flere oppnådde publikasjonspoeng, er veksten ikke stor nok til å oppnå økte RBO-inntekter. For universiteter som har gode resultater over tid, vil det rimeligvis være vanskelig stadig å vinne i den gjeldende resultatmodellen. For NFR- og EU-komponenten RBO-modellen har det vært uklarheter og forskjeller i regnskapsførsel mellom de store universitetene noen år, noe som har bidratt til å gi større svingninger i RBO mellom UiO, NTNU og UiB enn det som kan knyttes til omfanget av EU-forskning. Det viktige er å holde fast ved at det prioriteres å få midler fra EU til universitetsforskning, særlig fra ERC. Som det framgår av tertialregnskapet, øker inntektene fra EU også 2012. I regnskapene de siste årene, er EU-inntektene ved UiB økt.

Som det framgår av universitetets forskningsmelding for 2013 (sak 29/12) er det publisert mer enn noen gang i 2011, og omfanget av publikasjonspoeng per ansatt i faglige stillinger er svært nær 1, bare UiO har et høyere tall. Publisering fremmende tiltak av ulik art er viktige å prioritere. Å stille driftsmidler til rådighet for forskere som publiserer, vurderes som et slikt tiltak, og erfaringene med ordningen vil bli oppsummert.

Det er forventet en reduksjon budsjettposten for oppnådde studiepoeng. Reduksjonen er ikke stor, under 3 prosent, og den er forventet. På den ene siden har omfanget av oppnådde studiepoeng vært spesiell høyt knyttet til to forhold. For det første har spesielle forhold innenfor medisinerstudiet gitt høye inntekter noen år, for nå å være mer normale. Slike endringer i medisinerstudiet får relativt store utslag, fordi studie plassene er så kostbare. For det andre gir flere års planmessig arbeid for å dimensjonere omfanget av studietilbud til ressursene og de tildelte studie plassene bidratt til det ikke skjer overdimensjonerte opptak. Det gir noe mindre inntekter, men også lavere utgifter. Å ikke få resultatinntekter for studiepoeng i studie plasser som ikke er fullfinansierte, kan også forventes å bidra til besparelser i kostnader samlet sett.

Over tid satser universitetet på viktige investeringer, men den planlagte veksten innenfor bygg og infrastruktur gir press i budsjettet. Det arbeides planmessig for mer midler i statsbudsjettet, men det legges også opp til å kunne finansiere prioriterte tiltak gjennom omdisponeringer.

Universitetets basisbudsjetter er ikke økt over tid, og det er blitt mer øremerkede tiltak, det gjør det utfordrende å satse på nye tiltak i tråd med universitetets strategi. Omprioriteringer innenfor universitetets budsjett ramme vurderes for å sikre finansiering av prioriterte tiltak. Samtidig understrekes at arbeidet for å øke de samlede budsjettene for universitetene må fortsette.

I dette perspektivet er det også svært viktig å ha oppmerksomhet om de indirekte kostnadene ved eksternt finansiert forskning, arbeidet som skjer nasjonalt for felles normer og praksis følges tett. Det vises til sak 34c/12 for drøfting av ulike sider av opplegget for dekningsbidrag ved UiB.

Med utgangspunkt i universitetets strategi, oppnådde resultater i 2011 og universitetets mål og planer for 2012, foreslås det at budsjettarbeidet for 2012 legger opp til en videreføring av de siste årenes prioriteringer gjennom følgende tiltak:

- Satsing på fri grunnforskning og bidrag til frie forskningsprosjekter
- Sikring av driftsmidler for forskning for aktive forskere etter modell fra Fagerbergutvalget
- Forsterking av ERC og sentre for fremragende forskning fra 2014

- Refordeling av rekrutteringsstillinger
- Satsing på miljø og investeringer
- Satsing på aulaprojektet

Å ta vare på universitetets bygninger er viktig og investeringer og vedlikehold av bygg er helt avgjørende del av dette. De siste årene er universitetets årlige avsetninger til investeringer økt mer enn lønns- og priskompensasjon. Dette er en del av en langsiktig planlagt oppbygging av de årlige rammene og det foreslås at dette prinsippet følges også for 2013. Med manglende forslag til bevilgning til sørløyen i monumentalbygget i revidert nasjonalbudsjett, vil arbeidet med å få gjennomført rehabiliteringen, og i første fase å få realisert aulaprojektet være viktig. Innsatsen i forprosjekteringen av midtbygningen og nordfløyen fortsetter med midler universitetet har gitt som forskudd på bevilgning.

Med disse kommentarene fremmes følgende forslag til

Vedtak:

1. Budsjettprosessen for 2013 følger oppsatt tidsplan
2. Styret ber om at forslag til budsjettfordeling utarbeides med utgangspunkt i vurderingene i saksforelegget og drøftinger i styret.

STV/KB 16.05.2012

